

Naročnina se plačuje vnaprej in stane mesečno din. 1.50; polletno din. 8.— in letno din. 15.—; v tuzemstvo dvojno. — Vse pošiljke na naslov lista „Sedanjost“. Nezaprete reklamacije poštne proste. — Ljuba vsak četrtek z medeljskim datumom v Novem mestu.

# SEDANJOST

Oglasi: 1/2 strani din. 250.—, 1/4 in 1/8 sorazmerno; manjši: mm 40 par; trivrstični in ob-smrtnice 35 par; poslana, reklamne notice itd. v besedilu mm din. 1.—. Koristnosna društvena priobčila 30% popusta. Pri večkrat oglaševanju znaten popust.

## Nova „črna roka“.

Kaj je „črna“ in kaj je „bela roka“, razložil sem že prej v posebnem članku, kar je, mislim, čitateljem „Radikala“ (in „Sedanjosti“ — op. ur.) že itak znano. Nisem jim pa še govoril o novi „črni roki“, ki se je rodila na ozemlju naše nove kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev in ki je, predvsem, sprejeta in pozdravljena od mnogih kot neka baje narodna obramba od protidržavnih in „razkrojevalnih življev“ v naši zemlji ter — zdi se — gledana z dobrim očesom, če že ne spodbujena, celo od samih službenih činiteljev. Sedaj je ta nova organizacija izzyala skrb in bojazen v enem delu službenih činiteljev pred dejstvom, da se zopet ne znajdemo, v kolikor že nismo, pred novo „črno roko!“

Ta „črna roka“ nosi dokaj mamljiva imena in sicer ima, kolikor je meni znano, dva imena. Eno je Narodna odbrana po vzoru prejšnje Narodne odbrane v kraljevini Srbiji in drugo je ime Jugoslovanska napredna omladinska organizacija. Zadnje imenovana organizacija se more smatrati le kot odsek Narodne odbrane.

Narodna odbrana v kraljevini Srbiji je imela dve nalogi: probujanje narodne zavesti v onih delih našega naroda, kjer je bila oslabiljena in zamula ter vzdrževanje in širjenje misli narodnega edinstva v našem narodu, razdeljenem in razkosanem v več delov in držav; druga naloga pa je bila: izpodbijati bolgarsko komitsko revolucionarno delovanje v Stari Srbiji in Macedoniji. (Pisec tukaj obširneje govori o bolgarski propagandi. Dodati nam je se to, da je Narodna odbrana imela svoj delokrog tudi na jugo-vzhodnem ozemlju Avstro-Ogrske. — op. ur.)

Tako je stara Narodna odbrana lotila tudi ona vratolonskega in nevarnega delovanja, da izpodbija zlo z zlim in da s komiti preganja komite! V kolikor je to bilo po narodi same stvari neizogibno, v toliko se je sešasoma ta druga naloga Narodne odbrane izvrgla, razširila in postala posebna, samostojna, tajna teroristična (nasilniška) organizacija: „črna roka“. Narodna odbrana je ostala s svojim imenom pri svoji prvi nalogi, dočim se je druga njena naloga izvrgla in razširila ter jo je prevzela na-se „črna roka“, ki je sedaj postala politično dejstvo prve vrste in država v državi, dejstvo, ki je hotelo voditi notranjo in zunanjo politiko države, naravno brez odgovornosti zase. Tako in zato je nastal potem boj države in državnih činiteljev s „črno roko“, ki se je končal s solunskim procesom (glej današnji listek — op. ur.) Ta boj je zapustil sledove, ki se še danes opažajo in čutijo.

nasilniških načinov vladanja, ki so dobro znani nekaterim prejšnjim državnim organom. Način, kako se je postopalo proti stavkujočim rudarjem iz Kreke, kjer so se pojavili „neki narodni gardisti“ pod vodstvom in poveljstvom tuzlanskega okrožnega načelnika (okr. glavarja) Grudiča, nas spominja na stare komitske metode. Grudič je, ako se ne motim, že v Srbiji igral na tem polju precejšnjo vlogo. To je v toliko važnejše in očevidnejše, ker je, zdi se, ta rudarska stavka v Kreki bila tudi neposreden povod za — obznano! Toliko za sedaj o tem. Tudi izgredi in nemiri lanskega leta v Oseku, Bosni in drugod so bili delo in plodovi te obnovljene Narodne odbrane.

Ta nova Narodna odbrana nima nobene zveze z ono prvo nalogo stare Narodne odbrane. Nova Narodna odbrana je izraz izvržene, druge naloge stare N. O. in nič drugega kakor obnovljena stara „črna roka“. Tudi življi, ki se zbirajo krog nje in ki jo vodijo, so isti. Da se prikrije prava stvar se uporabljajo tudi ista sredstva in isti načini.

Tako je, kakor čnjem, predsednik Narodne odbrane vojvoda Stepa Stepanović, ki živi v Čačku in tuintam pride v Belgrad na kako sejo. Njen podpredsednik pa je Edo Lukinič (Pribeževićev človek — op. ur.) Najvažnejša in najbolj delavna člana sta Živojin Rafajlovič in vpokojen general Voja Živanović. Glavna tajnika pa sta vpokojen polkovnik P. Jurišić ter polkovnik Nikola Premović, znani „časnikar“ v Zagrebu!

Že so se pojavili tudi znaki, da se je začelo uporabljati po gotovem načrtu nasilniška sredstva. Meni se je po nekem srečnem naključju posrečilo zvedeti, da so se že vršili poskusi, da se v to (tajno organizacijo „črne roke“ — op. ur.) pritegnejo tudi aktivni vojaki in častniki. Ni nobeno čudo, da so v njej tudi stari „črnoroški“ življi, ki zbirajo vojake v Narodni odbrani in organizirajo njene odbore! Naravno je, da so ti „črnoroški“ življi posebno naklonjeni — demokratom. Tudi Narodna odbrana je sedaj demokratom novo strankarsko sredstvo v političnem boju, kakor je tudi omladinska organizacija v plitu!

K sreči, zdi se vsaj, je ta nova „črna roka“ še dokaj hitro odkrita in je upati, da bodo zlodejstva, ki nam jih je doslej prizadejala, ostala omejena. Ako je še kolikaj pameti pri voditeljih države, bo „črna roka“ morala likvidirati in biti uničena.

Da, likvidirana in uničena! To je edino kar se mora neizogibno storiti v tem oziru. Nasilniška sredstva in tajne organizacije uporabljajo samo sužnji in tirani. Svobodni narodi in države tega nikdar ne uporabljajo! Nasilniška sredstva more opravičevati samo suženjstvo. Neizogibne slabe posledice so tako očevidne, da jih nikdo ne more in ne sme svetovati. Taka sredstva podivljujejo ljudi in oživljajo in vzbujajo zverske na-

gone človeka. Taka sredstva se neizogibno mašnjejo nad tistimi, ki se jih poslužujejo.

Nasilje od zgoraj izziva nasilje od zdo-lej in obratno, da končno postane načelo vladanja!

Stojan M. Protič!

## Porodične — kupčije.

Belgrajsko „Videlo“ je javnosti od-rilo novo kupčijo belgrajske porodice. Izza kulis se pripravlja na židovsko spreten način nov udarec na žepe izmozganih davkoplačevalcev. Zdi se skoraj, kakor da se prodaja država na — dražbi. Za enkrat je izlicitirana njena gospodarska nezavisnost. Gre za nič manj kot 56 milijard kron. To je namreč vsota glavnice neke rusko-ameriške družbe, ki želi dobiti vse naše železnice v svoje roke. Ustanovitelja te družbe sta ruska kneza Dondukov-Izediuov in Lavov. Ali je morda zato v naši državi Vrang-el s svojimi kozaki? Govori se, da se v kupčijo zapletene zelo vplivne osebe in da so garancijska pisma že razdeljena. Šepeta se o bogatih „bakšiših“ (napitninah) in izgovarjajo se imena aktivnih ministrov (g. Pucelj, ali se sploh zavedate svojega položaja?), poslancev in drugih merodajnih činiteljev, med katerimi je baje tudi neki šef ministrstva. Samo ta šef je baje dobil garancijsko pismo v znesku 1 milijon šest sto tisoč kron. Koliko so šele dobili drugi, višji od šefa. Nad celim tem „kšeftom“ se zadovoljno smehlja dolga siva brada. Kaj pravite — čegava?

Družba ima dobiti neomejeno razlastilno pravico zemljišč, uporabo rudnikov, rečne in morske ladje, graditev mostov, carine prost uvoz itd. Glavne železniške proge se bodo gradile na srbskem ozemlju. Vse proge ki jih družba ne želi, se odpravijo. Ustanovitelji imajo položiti 20 milijonov kron za aro, dvesto milijonov kron pa v banke. Železnice ostanejo last družbe 80 l. Država si pridržuje pravico, da jih odkupi po 25 letih in plača obresti v dolarjih. Družbo vodi sedem članov. Če se to število zmanjša tedaj volijo delničarji za vsakega manjšajočega člana 5 kandidatov, iz katerih dopolni upravni odbor svojo sedmorico.

Obseg te koncesije in ogromna važnost stvari, za katero gre, ter vse zakulisne splečke glede izvršitve, — vse to dokazuje, da je tu po sredi navadna prodaja naših železnic in s tem tudi smer državne politike v tuje roke in to samo zato, da židovsko-framazonska porodica zopet nekaj brezsravno zasluži na račun zasluževanja in gospodarskega uničenja našega ljudstva. — Kdor kljub vsem takim in enakim lopovstvom odobrava centralizem ali sovraži trpeče srbsko ljudstvo, ta ni in ne more imeti nesebičnih namenov. Osvobodimo z volilnimi kroglicami slovensko, hrvatsko in srbsko ljudstvo od belgrajskih pijavk in naših izdajalcev! V boj za avtonomijo ljudstva in dr. Krekovo Jugoslavijo!

Prva vest o obnovitvi stare Narodne odbrane se je raznesla, kolikor je meni znano, po umoru pok. M. Draškovića. Toda, zdi se, da so se pojavili že prej odmevi

## Kulturna vzgoja v vojski.

Žal, da kaj takega pri nas ne poznamo. To moderno vzgojo je vpeljala češkoslovaška republika. Izobraževalno delo v češkoslovaški vojski vodi poseben kulturni odsek vojnega ministrstva. Posebni instruktorji predavajo o „nravni in kulturni vzgoji vojaka“ ter je o tem predmetu izdala posebna knjiga.

Pri vsaki najmanjši edinici vodijo to delo posebni instruktorji pod vodstvom kulturnih šefov stotnije, bataljona, polka, brigade divizije, armade, vojnega ministrstva. Pri pehoti so za duševno izobrazbo določene pozimi 4 ure na dan, poleti 2 uri, pri tehničnih četah vse leto po 2 uri na dan, istotako pri konjenici in provijantu. Jako intenzivno se ima gojiti izobraževalno delo po bolnišnicah. Na vsakih 40 mož pride en instruktor. Pouk se vrši izpočetka ločeno po narodnostih, pozneje skupno. O tem delu se ima voditi žurnal, ki je na vpogled komandantu edinice, ki imajo posebnega „kulturnega“ častnika za adjutanta. Če vojak v tem oziru slabo napreduje, izgubi razne olajšave in ugodnosti v službi. Uvajajo se ustmeni izpiti in pismene naloge. Za instruktore same so uvedeni posebni tečaji. Pouk se ne vrši v obliki predavanj, ampak v obliki dialoga in ponazoritve. Vojaku je zabičevati, da nima samo braniti domovine, temveč se tudi izobraževati za svoj mirni poklic po službovanju. Narodnostni predsodki se imajo odstranjevati, gojiti je posebno moralno čustvo in delati na zblizanje narodov. Disciplina ne sme sloneti na strahu, ampak na prepričanju. Značaj se ima oplemenjevati. Analfabetki tečaji se vrše v krogu po 15 mož. Med kulturno izobrazbo spada: osnove politike, geografija, zgodovina, nacionalna ekonomija, slovstvo zdravstvo.

V očigled žalostnega dejstva, koliko surovosti je med vojaštvom in da pošten fant, ki pride k vojakom, še-le tam izgubi respekt pred samim seboj, bi bilo nujno želeči, da naša vojna uprava posnema kulturni vzgled bratske nam češkoslovaške republike. Poleg vsega je naš vojak brez oziroma na velikanski odstotek nepismenosti — nujno potreben kulturne vzgoje. Ako bi se ogromne svote vojnega proračuna porabile v tako svrhu, bi ne bilo toliko godrnjanja čez vojsko, ki nikakor ne sme biti

torišče surovosti, ampak kulturna vzgojevalnica. Narod in domovina bosta hvaležna onemu, ki bo bodisi v ministrstvu prosvete ali vojne dal prvi inicijativo za uvedbo kulturne vzgoje v naše prešteviline kasarne. Vojak se bo po odslužitvi svojega roka s hvaležnostjo spominjal na kadroško službo, medtem ko se zdaj marsikdo s strahom in studom spominja na vojaško službo, pa bila ista pod Avstrijo ali Jugoslavijo. Torej: kulturno vzgojo naši vojski in boj „črnorokec!“

„M. S.“

## Mrlič kot tožitelj.

V naslednjem podajamo naslednje glavne, misli iz bratske „Murske Straže“, s katerimi se popolnoma strinjamo. V Belemgradu vladajo zares kaj čudni nazori o naši novi državi in njenem ljudstvu. V času ko je beda širokih ljudskih slojev na vrhuncu, v času, ko delavec in uradnik živita v pomanjkanju in revščini ko napr. v Dalmaciji ljudje od glada umirajo — pridejo dobrorejeni pustolovci na misel, ščuvati na vojno potom katere bi se dokopali do raznih dobičkov, katerih so iz dolgoletne vojne vajeni.

Vse one, ki so poklicali furijo vojne nad bedno človeštvo obtožujejo milijoni mrličev, pohablencev, vdov in sirot s strašno obtožnico.

Kaj nas briga, kaj delajo Albanci?! Vsak narod si naj odloča sam svojo usodo. Kakor si bodo postlali, tako bodo ležali. Ščuvati na vojno pripravljenost pa ni samo hudobno, satanovo delo, ampak zločin nad našo svobodo. Zadovoljimo predvsem svoje ljudstvo.

Z Bolgarijo, našo bratsko zemljo pa treba voditi politiko sporazuma. Hujskati proti Bolgarom, ki so brez orožja in municije je zločinsko početje, vredno vse obsodbe. Če Macedonci niso zadovoljni, kdo se jim naj čudi? Ako se postopa z njimi še hujše kakor s Slovenci in Hrvati, kaj čudo, da se branijo. Jasno je, da je pravica podlaga vsakemu vladanju in dokler se ta temeljni stavek ne bo upošteval, bodo zatirani in brezpravni iskali pomoči in zaslombe v tujini in nobena vešala, nobeno še tako „moderno“ obešanje, noben Pribečević in Pašić ne bode mogel zabraniti strankam in plemenom, da si pravico — poiščejo.

Vojne ne bo, vojne ni treba in vojne ne maramo. Hujškači, ki čutijo pod seboj majajoča tla, naj gredo sami in opravijo z Albanci, Bolgari, Macedonci, Slovenci in Hrvati, ki jedva čakajo, da jim dajo primeren odgovor. Dajte ljudstvu kroglice, a ne svinčenih, pa vam bo pokazalo, kako vas je obsodilo: vas, hujškače zapeljivce in verižnike. Dajte nam kroglice, da z njimi podpisemo obtožnico in sodbo, katero so izrekli nad Vami tisoči in tisoči mrličev pohablencev, sirot in vdov!

Na dan z volitvami!

## Dopisi.

### Mirnapeč.

Oj preljubi Pucelj ti — nam se zdaj slabo godi. — Le obljub smo tvojih siti — in pa batin tam po... — ki si nam jih preskrbel, — ker smo osli ti verjel.

Oj preljubi Pucelj ti — nam se zdaj slabo godi. — Za nas se več ne zmeniš nič, — ker postal si puclevič. Z Nemškega za kranjske vole — in od nas za nemške vole —

Oj preljubi Pucelj ti — od povsod denar leti. — Od Lašč mesarji se rede — in v Belgradu mi sede. — Mi pa prazne imamo žepe, — ker nas centralizem tepe.

Oj preljubi Pucelj ti — dobro se ti zdaj godi, — ker smo te volili mi, — da se ves svet nam smeji. Enkrat prišel si v Mirnapeč — farbat nas — nikoli več! —

Oj preljubi Pucelj ti — dobro si zdaj plačan ti. — Pomni, da gre svet okrog, — „plača“ kdaj te tudi Bog — za vse težave in bridkosti, — ki kmetom si jih dal zadosti. — Reven si odšel na pot — Z Belgrada boš prišel gospod.

Oj preljubi Pucelj ti — kaj se vse za „lon“ dobi — ker si v zanjke nas lovil — in v centralizem nas zašil!

Oj preljubi Pucelj ti — dobro tebi se godi. — nam se zdaj godi slabo — med nami oslov več ne bo!

Te pozdravlja Tvoj bivši

vol-ilec, samostojen kmet

## Solunski proces.

Končno mi se nudi priložnost ustreči že večkrat izraženi želji mnogo prijateljev „Sedanjosti“, da vsaj v glavnih potezih pojasnim postanek in pomen takozvanega solunskega procesa. K temu me je še posebno vzpodbudil članek vztrajnega in — hvala Bogu — ne osamljenega nasprotnika „črne roke“. Spočetka sem sicer nameraval obširnejše govoriti o tej stvari, ki v resnici zasluži vso pozornost široke javnosti; vendar pa smatram, da je treba predvsem zaradi brzine dogodkov v razvoju — opozoriti naše ljudstvo, na pretečo nevarnost s kratkim in jedrnatim pregledom celote z ozirom na obnovljeno „črno roko“ v naši državi. Protičev članek, ki ga objavlja današnja „Sedanjost“ v uvodniku, mi olajšuje to delo.

Že v lanskem letniku „Sedanjosti“ (št. 24) sem na kratko opozoril v uvodniku,

kaj je in kaj hoče „črna roka“. Ob krizi v prvih decembrskih dneh lanskega leta so policajdemokratje v zvezi z njihovimi bratci samostojneži in socialnimi demokrati (Kristanovci), pokazali svojo barvo: zahtevali so nič več in nič manj kot pomilostitev in zopetno sprejetje v službo vseh v solunskem procesu obsojenih „črnorokec“. Radikalci, ki se smatrajo kot očetje „bele roke“, nasprotje „črne roke“, naravno, tej zahtevi niso mogli ugoditi. Kljub temu pa je bilo pomiloščenih nekaj „črnorokec“, ki so potem v „Balkanu“ objavili svoje izjave, da obsojajo delovanje svoje bivše tajne organizacije, ki jih je dovela do „nepremišljenega“ koraka. Marsikdo se tudi spominja, da je Ljuba Davidović, kot predsednik svoječasne policajdemokratske-socialistične vlade, ki je kot zaščitnica „črnorokec“ poskušala vladati z njihovo pomočjo in brez oarlameta, bil prisiljen, ker je greben tajnih organizacij narastel preko meje tajnosti, izjaviti, češ, da v vojski ne sme

in ne obstoja nobena taka organizacija.

Razni dogodki zadnjih dni pa nedvomno dokazujejo, da se organizirajo v naši državi protiljudske struje v pretepaške druhali, ki celo z državnim denarjem davkoplačevalcev ogrožajo mir in red, varnost imerja in življenja državljanov ter izpodkopavajo ugled in zaupanje v orožništvo in vojsko, v zakonitost in sodno pravico. V obrambo proti tem nasilniškim metodam končno ne bo ostalo državljanom druge pomoči, kakor se lotiti enakih sredstev. In postedita je — državljanska vojna.

Skoraj slično, vendar pa manj javno in prvotno bolj proti sosednim državam uperjeno stanje v bivši kraljevini Srbiji je prizadevalo vladnim krogom mnogo skrb in sicer tembolj, ker je tu i obstoj državne suverenosti in življenje njenega nosilca močno vplivalo na nevaren položaj vsega državnega organizma. Vsak količnik odločnejši poskus proti tej tajni organizaciji je mogel izzvati nedogledne posledice. (Dalje.)

Na Gor. Kamnicah so v podružni cerkvi sv. Križa napravili nov stranski oltar Materē božje. Marijin kip, ki je podoben onemu v Marijinem Celju na gor. Štajerskem, sloviti božji poti, je daroval g. Florjan Kolenc iz Ljubljane. Obleko so Mariji naredile č. uršulinke v Ljubljani. Kip se je prenesel v nedeljo 26. marca v procesiji iz Prečne na gor. Kamence. Marijo so povsod ljudje sprejeli z navdušenjem. Skozi mnogoštevilne slavofoke, med spalirjem smrek, ob pritkavanju zvonov in veselem pokanju topičev je prišla Marija do podružne cerkve, kjer jo je lepo pozdravila v izbranih besedah Ana Oklešen; v imenu soseske pa Jan. Murgelj. Cerkev je bila lepo razsvetljena in okusno okrašena. Med petjem Marijinih pesni se je kip postavil v tron. Oltar je naredil domači mizar Jožef Bohte. Kaj takega bi od njega nihče ne bil pričakoval. Delo hvali mojstra. Kdor ne verjame, naj pride pogledat. Marija Celjska, mati milosti in usmiljenja si je izvolila bivališče v tej cerkvi, kjer jo hočemo častiti in ona nam bo pokazala, da je res naša mati.

Prečna. Procesija v Gornjih Kamencah je bila zaradi dežja v nedeljo. Udeležilo se je zelo veliko število ljudi. Od fare Prečna se je vila procesija čez Bršlin, Muhaber in Dolnje Kamence. Prišla je na prostorno mesto k cerkvi pri sv. Križu. Stranski levi oltar, ki je posvečen Mariji Celjski, je bil okrašen z venci in napisi. Zahvaljujemo se vaščani predvsem milostljivemu gospodu novomeškemu proštu za zvonjenje pri procesiji in za svetinjo, ki so jo posodili, da se je sv. maša brala. Nadalje se tudi zahvaljujemo za zastave. Zahvalimo se tudi gospodu kaplanu iz Prečne za vodstvo procesije, prečenskim pevkam posebno pa gospodu frančiškanku o. Henriku Damišu za pridigo pri sv. maši in za sprejem na Muhaberju. Bilo je vse v zelenju in napisih. Tudi na Dolenjih Kamencah je bilo lepo ozaljšano. Vsa okna so bila okrašena in z banderami so nam prišli nasproti. Tudi streljanje iz topičev je povečevalo svečanost. Nepozabljivo je in Bog Vam poplačaj in Marija Celjska za vaš trud. V nedeljo bo slovesna sv. maša ob 10 uri in pridiga, ob 2 uri popoldne pa bodo pete litanije z zahvalno pesmijo. Prosim Vas, da se vsaj iz bližine udeležite te slovesnosti, da počastimo Marijo Celjsko na Gornjih Kamencah.

**Brusnice:** Dne 24. marca t. l. je umrl 22letni mladenič Franc Gazvoda iz Velikih Brusnic št. 12. po kratki, mučni bolezi. Ker so se o vzroku njegove nagle smrti raznesle razne neosnovane govorice, češ, da ni umrl naravne smrti, moramo resnici na ljubo povedati, da je zdravniško raztelesenje dokazalo naravno smrt mladeničevo.

## Tedenske novice.

✱ **Škof dr. M. Napotnik**

Ob zaključku lista smo zvedeli žalostno vest, da je umrl v torek popoldne v Marihoru škof lavantinski dr. Mihael Napotnik v starosti 71 let.

R. I. P./

Kdor še ni poravnal naročnine, naj to čimprej stori. Če je kdo, ki je že plačal, prejel položnico, se je to vsekakor zgodilo pomotoma. Kdor pa ni prejel položnice in dosedaj še ni plačal naročnine, naj zahteva položnico z dopisnico. Ker smo navezani edino na naročnino in blagohotne prispevke prijateljev, prosimo vsestranske podpore. Upravištvu.

Tristo kokoši je približno zaplenilo orožništvo nekim laškim prekupčevalcem in jih izročilo mestni občini v razprodajo. Gosp. Buk je prevzel prodajo in v sporazumu s kupec določil ceno 20 kron za kokoš. Naznanjeno je bilo, da dobi vsaka družina po eno kokoš. Zato se je v ponedeljek popoldne in v torek dopoldne zbralo veliko število gospodinj. Gosp. Buk je moral marsikatero grenko spraviti pod krov. Očitano se mu je, da je pristranski, da je svojemu prijatelju hotelirju in drugim prepustil po več kokoši, dočim se za reveže niti zmenil ni. Gosp. Buk je izrečno prevzel odgovornost nase in izjavil, da je bilo več kokoši pokradeno in da ni bil pristranski. Ogorčenje, protesti, prerivanje in prerekanje je še posebno naraslo, ko je g. Buk zaključil prodajo. Neka deklica se je pritoževala našemu uredniku, da je denar izročila g. Buku, kokoš je pa vzel nekdo drugi. — Rečem vam: prava kurja vojska. Županstvo mestne občine, katero je zastopal g. Buk, se je zopet pokazalo v svoji pravi luči.

O kokoših, s katerimi se je tako neznansko preslavljal g. Buk sebe in tiste, ki jih je zastopal, smo prejeli sledeče podatke: Trije Italijani, namesto, da se obrnejo na koncesijonirane prekupčevalce, so staknili v Novem mestu dva znana tička in njima izročili enemu 28.000, drugemu pa 36.000 kron. Nabrala sta okrog 300 kokoši, dočim sta jih morala nabaviti 1000 do 1500 kosov. Oblast je oba prijela in zaplenila kokoši zaradi verižništva. Italijani pa so se za denar obrisali pod nosom in jo odkurili. Tako je gosp. Buk prišel v novomeško zgodovino ne samo kot brivec, temveč tudi kot prodajalec kokoši. Ne samo, da je gosp. Buk s svojo organizatorsko sposobnostjo popolnoma pogorel, temveč je nastavljal tudi tako neenako in sramotno ceno, da se je moralo že vnaprej slutiti upravičeno ogorčenje in jeza zlasti ubožnih slojev. Njegova dolžnost je bila, da dobi sramotno plačano mestno uslužbenstvo po eno kokoš za praznike, ostanek pa naj bi se prodal po stvarni vrednosti vsake kokoši posebej, ubožnejšim slojem. Toda na to se g. Buk ni oziral, temveč je prodajal za neprimerno nizko ceno celo po 10 kosov perutnine gostilničarjem, ki bodo iz ene kokoši iztržili to, kar so dali za 10 kokoši. To je žalostna liberalna in samostojneška slava!

Poročilo o seji mestnega obč. sveta bomo prinesli prihodnjice.

Poslanec Nemanč je izposloval pri notranjem ministrstvu podporo 10.000 kron za pogorele v Krasincu v Beli Krajini.

Pozivam vse občine, okrajne zastope, stanovske in gospodarske organizacije, krajevne odbore, Kmetijske zveze, Delavske zveze, Obrtne zveze, da nemudoma razpravljajo o pretečem zvišanju davkov in pošljejo odločne proteste Jugoslovanskemu klubu v Beograd, Narodna skupščina. — Zadnja ura bide vsi v boj proti zvišanju davkov!

V. I. Pušenjak, poslanec SLS.

Medicinsko fakulteto namerava znani Pribečvič na njemu lasten način odpraviti iz Ljubljane. Centralisti so mislili, da bodo Slovenijo lahko ovili okrog prsta, če dobi sto let zahtevano svoje vseučilišče. Ker se jim pa njihov namen ni posrečil, trgajo sedaj kos za kosom naše pravice. Za tehniško fakulteto prihaja medicinska in tudi bogoslovna je v nevarnosti, da jo izgubimo. — Sicer pa ni še vse dni konec. Vseučiliščna mladina s svojimi profesorji ne bo dopustila te vnebovpijoče krivice. Pomni pa je treba, da si moremo samo v avtonomni Sloveniji rezati sami svoj kulturni krah.

Polomija samostojnežev je v polnem razvoju. Od vseh strani prihajajo poročila o porazih te izdajalske stranke. Ljudstvo ogorčeno izreka nezaupnico poslancem SKS in navdušeno pozdravlja naše junaške parlamentarne borilce za svobodo in samostalnost Slovenije. V naslednjem naj navedemo v kratko glavne shode.

Shod na Slivnici pri Kostanjevici se je vršil v soboto. Poročala sta naša poslanca Stanovnik in Sušnik. Tisočglava množica je pazno sledila izvajanjem govornikov.

Shod v Kostanjevici ob priliki občnega zbora KZ. Ljudstvo je navdušeno izrazilo zaupnico Jugoslovanskemu klubu.

Shod v Št. Jurju pri Grosupljem je obsodil samostojneže in izrekel popolno zaupanje navzočemu posl. Stanovniku in Jugoslovanskemu klubu.

Shod samostojnežev v Sv. Lenartu v Slov. Goricah se je spremenil v shod SLS. Ko je hotel Pucelj govoriti je završalo v dvorani kakor v panju. Samostojneški poslanci sploh niso prišli do besede in so slišali take, da se jim je kar v glavi vrtilo. Znana novomeška bogokletna družba samostojnežev je poslala Ogrica na ta shod, kjer je poskušal braniti Pucelja, pa je bil izžvižgan z Puceljem in njegovimi vred. Ko so videli samostojneže, da je ves trud zaman, so jo odkurili. Nato je naš poslanec Žebot poročal o političnem položaju. Samostojneški voditelj Gungel je na tem shodu izjavil, da istopa iz SKS, ker je ta stranka spravila slovenskega kmeta v pogubo in ker je to navadna filijalka liberalne stranke. Soglasno je bila izrečena nezaupnica ministru Pucelju in njegovim poslancem, povdarila se je zahteva avtonomne Slovenije in izjavila zahvala in zaupanje Jugoslovanskemu klubu.

Shod v Dobropoljah so sklicali samostojneži v nedeljo. Prišla sta Majcen in Kušar, ki pa nista prišla do besede. Nato je župan Pogorelec predlagal nezaupnico SKS: Volilci, zbrani na shodu, ki ga je sklicala samostojna Kmetijska stranka, odločno obsojamo politiko samostojne stranke, ki je prodala našega kmeta kapitalizmu, se udejvala liberalni Žerjavovi stranki, zato ji izrekamo nezaupnico. Nato je predlagal zaupnico Slov. ljudski stranki: Dobropoljci, zbrani na shodu, ki ga je priredila samostojna Kmetijska stranka, izrekamo popolno zaupanje poslancem Slov. ljudske stranke, ki se odločno borijo za naše koristi in jim kliče: Neustrašeno naprej, mi smo z vami. Pometite še drugod grobokope slovenskega kmeta, kakor smo mi storili. Obe resoluciji sta bila sprejeti z velikanskim navdušenjem.

Shod SKS v Št. Janzu se je vršil v soboto ob velikaški udeležbi. Poročati bi imela poslanec Majcen in minister Pucelj. Prvi sploh ni prišel do besede, minister Pucelj pa je govoril v največjem hrupu in trušču. Vsako izvajanje so mu zborovalci vrgli nazaj. Rudar Gruden je govoril, kaj so samostojneži obljubljali rudarjem in kaj niso storili. Na koncu shoda je bila z velikansko večino glasov sprejeta resolucija, ki izreka najhujšo nezaupnico samostojnim poslancem.

Zopet nova krutost. Prejeli smo: Finančni minister ne drži besede. (To mi že davno vemo. — Op. ured.) V proračunu je bila tudi vsota za izplačilo obrestnih kuponov predvojnih obveznic, v katerih je glavnica raznih dijaških, mašnih, ubožnih in drugih ustanov ter temeljna plača duhovnikov. Te obresti že tri leta niso bile izplačane. Sedaj pa 1. april korenček strže vsem revežem z uradniki in duhovniki vred. S tem se zopet potrjuje latinski izrek: graeca fides — nulla fides (Balkancem nič verjeti.) Finančni minister misli, da ima opraviti z nami v vlogi turških pašalikov in vilajetov. Pa ga bo minilo!

Za pasivne kraje v Sloveniji je sklenil ministrski svet, da se da na razpolago 8 milijonov kron. Ta vsota se ima razdeliti med siromake vseh slojev. Minister dr. Žerjav je brzojavil iz Dubrovnika narodni skupščini, da se naj teh 8 milijonov kron razdeli med demokratske in socialnodemokratske organizacije tako, da bi bile vso ostale organizacije pri razdelitvi živili izključene. V imenu Jugoslovanskega kluba je protestiral poslanec Brodar pri namestniku ministra za socialno politiko dr. Krstljn, proti takemu barbarskemu postopanju, s katerim se hoče tudi pri prehrani stradalajočih uveljavljati strankarstvo.

Avtonomija prodira zmagovito ne samo v Sloveniji, temveč tudi med muslimani. Dr. Mehmed Spaho in enajst njegovih prijateljev je v ponedeljek v zbornici glasovalo proti vladnemu načrtu zakona o oblastnih samoupravah. Musli.

mani so izjavili, da stoje na avtonomističnem stališču pokrajin in odklanjajo centralizem, ki stvarja vedno neznosnejše razmere v državi. — Tudi med srbski poslanci se opaža stremitev.

**Ingofašisti** (črnorokci) so v Splitu napali pristaše ljudske stranke duhovnika Stanko Baniča, uradnika Zadrške gospodarske banke P. Kržeta in L. Gomilščka, prof. Jurasu in sodnika Simetiča. Krže in Banič sta težko ranjena. Politična in sodna oblast pa se ne gane. — Zato je poslanec g. dr. Korošec vložil protest pri notranjem ministru ter izjavil, da bo z ozirom na te zločinske napade potrebno, da se ljudstvo oboroži v svojo obrambo proti črnorokcem. Istotako pa je potrebno, da se ljudstvo pravočasno pozove, da ne oddaja svojega orožja, kakor je to predpisano, marveč ga skrrije, dokler končno ne obračuna s fašisti.

**Deflegacija ministristva financ** v Ljubljani objavlja uradno po razpisu finančnega ministristva, generalne direkcije državnih dolgov v Beogradu z dne 17. marca 1922 D. br. 5256, da so v Sloveniji po pravilniku D. br. 4099 upravičeni izplačevati kupone 7% nega investicijskega posojila sledeči državnim in bančni zavodi: 1. Finančna deželna blagajna v Ljubljani in vsi davčni uradi v Sloveniji. — 2. Poštni čekovni zavod v Ljubljani in poštni uradi v Sloveniji, ki poslujejo kot njegove nabiralnice. 3. Bančni zavodi, ki so posredovali podpisovanje 7% investicijskega posojila in njih podružnice.

**Zadnji dinar.** Pismonoša se spoštljivo prikloni: „Denarno pismo iz Beograda, g. svetnik!“ Uradnik mu stisne v roko ves v hrbečem pričakovanju in z veseljem zanosom — zadnji dinar. Odpre pismo: Vizitka. Na eni strani: 1. april, na drugi: Dr. Kosta Kumanudi, finančni minister. — Tableau! Parbleu!

**Gmotne razmere katoliške duhovščine.** Poslanca Škalj in dr. Dubilič sta v finančnem pododboru dokazovala krivičnost proračuna nasproti katoliški duhovščini. Skupno število katoliških škofov v Jugoslaviji znatno manjše nego pravoslavnih; v Dalmaciji imajo škofje tako neznatne dohodke, da ne zadostujejo niti za najskromnejše življenje. Tako dobiva škof na Hvaru samo 350 dinarjev mesečno brez vsakih drugih dohodkov, a vsak pravoslavni slušatelj bogoslovja dobiva mesečno po 600 dinarjev ustanove. Pododbor je sklenil, da se mora proračun za katoliško veroizpoved vrniti ministristvu za finance, da ga izpopolni.

**Enakopreznost v številkah.** Poštna ravnateljstva iz prečanskih krajev izkazujejo 55 milije-

nov prebitka, poštne uprave iz Srbije in Črne gore pa niso izkazale niti polovice proračunjenih dohodkov. „Ta enakopreznost“ pove dovolj kaj je centralizem.

**Metamorfoze.** Resničen dogodek. Blizu Kumanova je točil „kafo“ Slovenec Potokar. Bolgarski učitelj je njegovega sina prekrstil v Ivana Potokarev. L. 1912 pride srbska vojska in Ivana Potokareva spremeni v Srba Jovana Potokareviča. Ko je ta Slovenec-Bolgar-Srb prišel 1915 v Skoplje na orožne vaje, je z majhnim podaljškom priimka postal čistokrven potenciran Srbin: Jovan Potokarevičič. — Stavim pa, da svoje slave še ni dosegel. Med Rumuni bo še lahko Potokarevičičul in pri Grkih Potokarevičičulijades. Kako smo Slovenci strašno raztegljivi, če nimamo močne — hrbtnice! Domač slovenski potok se kar razleze v morju — tujinstva!

**Zaletel se je prešičak.** Kdor ga pogreša, naj se oglasi v novomeškem kapitelju pri gospodu ekonomu.

**Ljudska posojilnica v Novem mestu** uraduje vsak dan. Sprejema vloge in daje posojila pod ugodnimi pogoji. Stanje hranilnih vlog in denarnega prometa dokazuje njen stalen razvoj. Zavod toplo priporočamo. Svoji k svojim!

## Iz vagona.

**Prvi potnik:** Kaj pa je sedaj Kristan? Ali je republikanec ali boljševih ali vladni podrepnik?

**Drugi potnik:** Živa duša ga ne pogruntaj. Podoben je našimljeni „punčki“, s katero se igrajo otroci.

**Jajčarica iz Ribnice:** Taki punčki je res nemogoče določiti spol, ker služi za igračo vsakomur, kdor jo kupi.

**Samostojnež:** Čital sem, da bo v kratkem razpisana služba dvornega norca.

**Martin Krpan:** Minister Gregor mi je za tako službo že na Dunaju ponujal, pa se nisem hotel udnjati.

**Samostojnež:** O, Belgradu te pa že ne bo ponujal ne, kar si avtonomist in . . .

**Jajčarica iz Ribnice:** . . . in ker je ta služba prihranjevala mesarju iz Velkih Lašč, ko pojde po volitvah v penzjon.

## Društvene vesti.

**Novomeško orlovsko okrožje.** V nedeljo dne 2. aprila se vrši seja okrožnega sveta ob polu 10. uri v Šmihelu. Pride zastopnik O. P. iz Ljubljane. Vsi odseki so dolžni poslati po dva delegata. — Bog živi!

## Kmetiska Zveza.

**Občni zbor podružnega krajnovega odbora KZ za stopiško župnijo** se je vršil v nedeljo popoldne v Stopiškem obobilni udeležbi. Iz blagajniškega poročila posnemamo, da je vzlie razveseljivemu številu vpisanih članov komaj šestina plačujočih. Zaupniki po vaseh bodo morali tudi temu vprašanju posvetiti večjo pozornost. Tajniško poročilo je zlasti zadovoljivo glede volilne discipline stopiških naših mož posebno pri občinskih volitvah, kar zaslužuje polno priznanje in zahvalo. Čl. gg. župnik in kaplan sta v svojih poročilih o delovanju krajevne KZ v minulem letu podala izčrpano sliko, nakar so se vršile volitve, ki so soglasno potrdile stari odbor. G. dr. Česnik je nato orisal splošen političen položaj, naše gospodarsko stanje v novomeškem okraju, kjer se je poleg podružnice Gospodarske Zveze ustanovila tudi Ljudska posojilnica v Novem mestu, ki ima že danes nad 3 milijone prometa, ter priporočal gospodarsko osamosvojitev naših članov, ki imajo tudi v Kmetijskem društvu za novomeško okoličico svojo trdno oporo. Tajnik O. K. Z. urednik Radešček je pojasnil pomen organizacije in pozval navzoče na strogo disciplino članov KZ, ker le tako bomo dosegli vpoštevanje naših upravičenih zahtev v današnjih resnih in težkih časih. Končno je predsednik podružnega odbora g. Brule predlagal sledečo resolucijo: Zborovalci zbrani na občnem zboru KZ v Stopiškem odločno zahtevajo šolski pouk na verski podlagi, protestirajo proti uvajanju cirilice in srbsčine kot obvezni predmet v slovenske šole ter z navdušenjem izrekajo zaupanje, zahvalo in priznanje poslancem Jugoslovanskega kluba za njihov možat nastop proti centralizmu in za avtonomistično ureditev države. — Resolucija je bila soglasno in navdušeno sprejeta.

Istočasno se je vršil tudi občni zbor Kat. izobraževalnega društva za stopiško župnijo. Društvo je prav lepo delovalo. Zeleti pa je, da se zlasti mladina čim tesneje oklene društva in orlovskega odseka.

# Ogljarje

**na stalno delo in z dobro plačo** sprejme in daje bližja pojasnila g. Jar. Skoupil, Karl Auerspergov revirni gozdar v Podstenicah, pošta Toplice pri Novem mestu

# Gospodarska Zveza

r. z. z o. z. v Ljubljani

## Podružnica v Novem mestu

na novo dospelo: umetna gnojila — superfosfat in apneni dušik, galica, žveplo, najboljša ameriška rafija.

Semena: nemška in domača detelja, pesa in vse vrste trave.

**Posebni manufakturni oddelek.**

## ! Proda se hiša !

z gospodarskimi poslopji, sadnim in zelenjadnim vrtom na zemljišču v izmeri 2300 m<sup>2</sup>. Kje pove upravništvo „Sedanosti“.

**Trgovina ALFONS OBLAK**  
v Novem mestu  
priporoča specerijsko, kolonijalno in galanterijsko blago.  
Točna in solidna posrežba!

## Učenca za mizarstvo obrt

sprejme takoj J. Zupančič, Potok, p. Straža pri Novem mestu.

Tiskarna — Knjigarna  
Knjigoveznica  
**J. Krajec nasl.**  
Novo mesto  
se priporoča.

# ELEKTROMOTORJE

## za kmetijstvo in obrt

priporoča tvrdka „Industrijsko-električno podjetje inž. TURNŠEK & CO. v LJUBLJANI, Sodna ulica št. 1“ (podružnica v Mariboru, Aleksandrova cesta št. 44 Edison-Seks). Motorji so na zalogi, so prvovrsten fabrikat in se zanje jamči.